

Re-formation – i enhetens tecken

Reformationsjubileet 2017 – 500 år sedan reformationens begynnelse med de 95 teserna – kan nu läggas till handlingarna. Höjdpunkten var påvens besök i Lund den 31 oktober 2016 och det gemensamma dokumentet, *Från konflikt till gemenskap*, som då lyftes fram.

Jubileumsåret avslutas denna helg i Uppsala domkyrka och på andra håll med gudstjänster med katolsk medverkan. Kanske kan detta sätt att uppmärksamma reformationen bli ett årligt återkommande tillfälle till gemensam bibelläsning, predikan och bön.

I övrigt har året präglats av den valrörelse som nu är till ända. Kyrkovalet hör samman med jubileet. Det illustrerar vad som är reformationens svaga sida, nämligen beroendet av den samhällselita, som för tillfället innehar den politiska makten. En negativ konsekvens blev att kyrkan i norra Europa inte längre var en enda utan i stället framträdde som många nationalkyrkor med starkare band till staten än till den världsvida Kristi kyrka.

Firandet, om det nu är rätt ord för att uppmärksamma att kyrkan splittrades, har gått i enhetens tecken. Det som skedde i Lunds domkyrka med medverkan både av påven Franciskus och av den svenska ärkebiskopen, var ett gemensamt åtagande att söka sig fram mot större och djupare enhet mellan kyrkorna. Hur detta gemensamma åtagande ska förverkligas är dock höljt i dunkel.

Olika utläggningar om varför reformationen var viktig hamnar inte sällan i tankefiguren, att med reformationen började en tid av ständiga förändringar i kyrkan. På Svenska kyrkans hemsida utropas käckt att »reformationen är en pågående process sedan 500 år tillbaka». Förändringen var dock inget som började först 1517 utan den hör samman med att kyrkan lever i världen. Det gäller såväl de reformatoriska kyrkorna som den romersk-katolska och de ortodoxa. Möjligen kan man säga att det finns en större tröghet mot att förändras i den katolska kyrkan och bland de ortodoxa, men även dessa har förändrats under de senaste 500 åren. Den katolska kyrkan genomgick en reformation med det tridentinska konciliet 1545–1563 för att inte tala om vad Andra vatikankonciliet under 1960-talet medförde.

De lutherska reformatorerna ville förändra kyrkan men i samklang med ursprungstraditionen. En poäng i deras kritik var att en del av förändringarna under senmedeltiden i själva verket var missbruk, som smugit sig in i kyrkan och fördunklat evangeliet. Dessa måste rensas bort för att det skulle bli tydligt och klart vad evangelium är. Man ville ha en *re-formation*, ett återförande av kyrkan till dess ursprungliga gestalt, att det evangelium som är kyrkans största skatt, skulle framstå klart och tydligt.

Kyrkans enhet är något ursprungligt. Det framgår av Jesu ord till lärjungarna vid nattvardens instiftande, Joh. 17–18. Enligt Augsburgska bekännelsens sjunde artikel är det för kyrkans sanna enhet nog att vara överens om evangeliets lära och om förvaltningen av sakramenten. När nu lutheraner och katoliker kommit överens om evangeliets lära, om att rättfärdiggörelsen av tro är grundläggande för kyrkan, vilket skedde i den gemensamma deklARATIONEN om rättfärdiggörelsen den 31 oktober 1999, kan man fråga sig varför så lite har hänt inom ekumeniken.

Det finns dessutom ett nordiskt dokument från 2009 med fortsatta överväganden, *Rättfärdiggörelse i kyrkans liv*. Dokumentet är resultatet av den svensk-finska luthersk-katolska dialogen mellan de lutherska kyrkorna i Finland och Sverige och de katolska stiftarna i båda länderna. Men av detta har hörts förvånande lite i Svenska kyrkan. Dokumentet är inte ens översatt. Det är som om det inte angår oss.

Det finns anti-katolska stråk i opinionen, både inom Svenska kyrkan och inom politiska partier med positioner i kyrkan. Denna opinion yttrar sig som misstro mot och avvisande av vad man uppfattar som katolska ställningstaganden. Trots detta vill man ändå vara med när

påven kommer, som om ekumenik handlar om en till intet förpliktande vänlighet. De fem ekumeniska imperativ som antogs i Lunds domkyrka i höstas förutsätter, att man inte rakt av avvisar den andres ställningstaganden utan försöker förstå dem och pröva dem i ljuset av den egna traditionen. Av sådant har vi sett väldigt lite sista tiden.

Detta är emellertid inte hela bilden. Invandrarkyrkornas närvaro, inte minst lokalt, ökar intresset för och insikten i vad kyrklig tradition betyder. I invandrartäta områden kommer många nyinflyttade till kyrkan och gudstjänsterna. Deras närvaro för in andra traditioner. Dessutom finns inom frikyrkligheten en tydlig rörelse mot den liturgi som de stora kyrkorna är bärare av.

Med detta följer också större öppenhet för traditionella teologiska positioner. Dopet är inte längre kyrkoskiljande som det var för några årtionden sedan. Det kyrkliga landskapet har förändrats under de senaste femtio åren, vilket i sin tur ställer frågor både till oss och till de nyanlända, huruvida de förändringar som skett är reformatoriska eller om de till äventyrs är missbruk som smugit sig in i kyrkorna.

Reformationsjubileet har haft fokus på kristen enhet. Det är enbart positivt. För de reformatoriska kyrkorna betyder det att rättfärdiggörelsen som avgörande i kyrkans tro inte får fördunklas. Kyrkan måste se upp så att kontinuiteten med den tidiga kyrkan inte förloras i nya missbruk. En varning måste tillfogas – att vår egen kyrka inte grips av sådant högmod att hon uppfattar sig själv som föregångare medan andra kyrkor ses som efterslätrare, vilka i sinom tid kommer efter.

I Sverige såväl som i övriga Europa är kyrkorna hårt ansatta av sekulariserande och kristendomsfientliga strömningar. Minst av allt behöver vi kristna misstro varandras tro och tänkande. Tvärtom behöver vi närma oss varandra, ta del av varandras erfarenheter, både positiva och negativa, för att tillsammans möta vår egen samtid. Övriga kyrkors traditioner får vi möta, inte som missbruk att reformera, utan som gåvor vilka kan hjälpa oss att se sådana sammanhang som vi varit blinda för. Om vi tror att kyrkans Herre är närvarande i vår egen kyrka, måste vi också bejaka Hans närvaro hos de övriga. Deras traditioner kan då berika oss och bli till hjälp att i ord och handling peka på Honom som är kyrkans Herre och hela världens Frälsare. Ty »en är Herren, en är tron, ett är dopet, en är Gud och allas fader, han som står över allting, verkar genom allt och finns i allt» (Ef. 4:5–6).